

CHAQIRIQQA QADAR BOSHLANG'ICH TAYORGARLIKNI TASHKIL ETISH VA UNI O'QITISHDA MUSTAQIL ISH VAZIFALARNI RIVOJLANTIRISH METODIKASI

Axmedova M.E.

Toshkent Amaliy fanlar universiteti "Pedagogika" kafedrası dotsenti

Abdullayev M.Q.

Toshkent Amaliy fanlar universiteti "Pedagogika" kafedrası tadqiqotchisi

Tayanch so'zlar: metodika, pedagogik xususiyatlar, oliy ta'lim, chaqiriqqa qadar boshlang'ich tayorgarlik, tashkil etish, o'qitish metodikasi, zamonaviy o'qitish talablari, o'quv topshiriqlari, nutqiy kompetensiya

Ключевые слова: методика, педагогические особенности, высшее образование, до-профессиональная начальная подготовка, организация, методика обучения, современные требования к обучению, учебные задачи, речевая компетентность.

Key words: methodology, pedagogical features, higher education, pre-professional initial training, organization, teaching methods, modern requirements for training, educational tasks, speech competence.

Zamonaviy baholash vositalari bitiruvchiga tayyorgarlikning mazmuni va faoliyat tarkibiy qismlarini aniqlashi kerak, bu vakolatlarni namoyish qilishni yoki ularni muayyan vaziyatda qo'llashni nazarda tutadi. Chaqiriqqa qadar boshlang'ich tayorgarlikni tashkil etish va uni o'qitish ta'limda talabalarning mustaqil o'quv topshiriqlarini rivojlantirishda vaziyatli vazifa sifatida bunday baholash vositasi yuqoridagi barcha talablarga javob beradi deb hisoblaymiz. Vaziyatli vazifalarni nazorat materialining yangi istiqbolli turi sifatida birinchi yeslatish V.S.Avanesovning ishlarida keltirilgan. U predmetlarning bilim va ko'nikmalarini amaliy, yekstremal va boshqa vaziyatlarda harakat qilishga sinash uchun ishlab chiqilgan bunday vazifalarni situatsion deb ataydi [1]. Kompyuter testlarini ishlab chiqishda ishtirok yetgan mualliflar ikkita atamadan foydalanadilar:» vaziyatli vazifa «va» vaziyatli vazifa». Ularning tushunchasida ushbu atamalar bilan belgilangan ob'ektlar faqat qiyinchilik darajasi bilan farq qiladi.

Shunday qilib, «vaziyatli vazifa» tushunchasining o'zgina talqinlarini tahlil qilish bizni ushbu konsepsiyani muallifning formulasini taklif qilish zarurligiga olib keldi. Vaziyatli vazifa deganda biz talabalar o'quv predmeti mazmunini ongli ravishda o'zlashtirishlari uchun amalda muhim vaziyatni hal qilishga qaratilgan shart-sharoitlarni o'z ichiga olgan o'qitish va baholash vositasi tushuniladi. Vaziyatli vazifaning o'ziga xosligi, bizningcha, aniq amaliyotga yo'naltirilgan xarakterga ega yekanligi yotadi, lekin uni hal etish uchun ma'lum bir mavzu bo'yicha aniq bilimlar zarur [2]. Vaziyatli vazifalar muammoli bo'lib, faoliyat usulini aniqlash va tushunishga qaratilgan. Vaziyatli muammoni hal qilishda o'qituvchi va talabalar turli maqsadlarni ko'zlaydilar: talabalar uchun — ushbu vaziyatga mos yechimni topish; o'qituvchi uchun - talabalarning faoliyat uslubini va uning mohiyatini anglashni o'zlashtirish. Vaziyatli vazifalarning har xil turlari bilan ularning barchasi odatiy tuzilishga ega. Chaqiriqqa qadar boshlang'ich tayorgarlikni tashkil etish qoida tariqasida, vazifa quyidagilarni o'z ichiga oladi: – sarlavha (afzalroq yorqin, diqqatni jalb qilish); - vaziyat-ish, muammo, hayotiy voqea; - shaxsan muhim kognitiv savol; – ushbu masala bo'yicha turli xil usullar bilan taqdim yetilgan ma'lumotlar (matn, jadval, grafik, statistika); - vazifa bilan ishlash uchun savollar yoki vazifalar.

Ushbu vazifalarda talabalar uchun vazifalar turli xil murakkablik darajalaridan iborat (tanishishdan baholashgacha), bu talabalarning individual xususiyatlarini, shuningdek o'quv guruhining xususiyatlarini hisobga olishga imkon beradi. Vaziyatli vazifalar B.Blum tomonidan ishlab chiqilgan taksonomiyaga asoslangan axborot bilan ishlashning eng universal usullarini shakllantirishga qaratilgan [3]. Vaziyatli vazifalarni hal qilish ketma-ket bir necha bosqichlarni o'z ichiga oladi: maqsad, aktualizatsiya, muammo, vositalarni tanlash, nazariy, samarali, umumlashtirish. Vaziyatli vazifalar-bu bir qator funksiyalarni birlashtirgan yangi avlod o'qitish texnikasi. Keling, ularning qisqacha tavsifini beramiz – - talabalarning bilim faoliyatini tashkil etish funksiyasi-bilimlarni o'zlashtirishga hissa qo'shadigan vaziyatli vazifalar; - talabalarning mustaqil o'quv faoliyatini tashkil etish funksiyasi–mustaqil ravishda bilim olishga, ko'p bosqichli vazifalar yordamida yutuqlarini tekshirishga, natijalarni qayd etishga imkon beradigan vaziyatli vazifalar; - tuzatuvchi funksiya-ish natijalarini baholashga imkon beradigan vaziyatli vazifalar, kerakli tuzatish ishlari.

Pedagogik jarayon o'zaro bog'liq, o'zaro davom yetuvchi vaziyatli vazifalarning uzluksiz zanjiri sifatida qaralishi mumkin. Bular o'quv jarayonining yeng harakatchan, tez o'zgaruvchan yelementlaridir. Vaziyatli vazifalarning tuzilishi tashqi tomondan sodda. Unga o'qituvchi, talaba,

ularning hissiy va intellektual o'zaro ta'siri kiradi. Ammo bunday soddalik aldanchi, chunki u o'qituvchi va talabaning ikki murakkab ichki dunyosining birgalikdagi harakatida namoyon bo'ladi. Vaziyatli vazifalar maqsadli ravishda yaratilishi yoki o'z-o'zidan paydo bo'lishi mumkin. Vaziyatli vazifalarni ishlab chiqishda turli xil yondashuvlar mavjud – birinchi yondashuv tegishli darslik savollari asosida vazifani tuzishdir; – ikkinchi yondashuv har bir talaba qanday hal qilishni o'rganishi kerak bo'lgan amaliyotga yo'naltirilgan vazifalarning aniqlangan turlariga asoslanadi; - uchinchi yondashuv hayotiy muammolarga asoslangan bo'lib, ularni hal qilish uchun bilim asoslari tegishli o'quv fanlarida yotadi; - to'rtinchi yondashuv yehtiyojdan kelib chiqadi mavzu bilim va ko'nikmalarini rivojlantirish uchun emas, balki mavhum o'quv material ustida, lekin moddiy, talabalar uchun muhim.

Vaziyatli vazifalar axborot bilan ishlashning yeng universal usullarini shakllantirishga qaratilgan. Ko'pchilik tadqiqotchilar quyidagi umumnazariy to'plamni ajratadilar: analiz, sintez, taqqoslash, umumlashtirish, tasniflash, tan olish, tanlash, tuzish, birlashtirish, permutatsiya, transformatsiya, unifikatsiya, strukturalash, qurish, o'xshatish orqali variantlar. Shunday qilib, vaziyatli vazifalarning imkoniyatlari o'qituvchi to'g'ri javob manbai sifatida emas, balki bilim va harakat usullarini o'zlashtirishda yordamchi sifatida harakat qilganda, o'qituvchi va talaba munosabatlarini teng o'zaro ta'sir yo'nalishi bo'yicha o'zgartirish qobiliyatidan iborat [4]. “Chaqiriqqa qadar boshlang'ich tayorgarlikni tashkil etish va uni o'qitish metodikasi” fani baholash vositalari fondini ishlab chiqib, biz talabalar darslik matni va taklif qilingan qo'shimcha ma'lumot manbalarini o'rganishlari, berilgan savollarga javob topishlari, tajribalar o'tkazishlari, bilimlarni tahlil qilish va sintez qilishda ijodiy qobiliyatlarni namoyon etishlari uchun vazifalarni tanladik va tuzdik. ularning bahosi, ya'ni ushbu yondashuv tufayli talabalar nimanidir o'rganishni o'rganadibu yangi va olingan bilimlarni kelajakda amalda ham, kundalik hayotda ham qo'llaydi. Natijada, biz ishlab chiqqan barcha vaziyatli vazifalar «Pedagogika» fanida vakolatni shakllantirish darajalariga muvofiq uch darajaga bo'linadi. Birinchi darajadagi vazifalar: bunday muammoni hal qilish uchun bitta nazariy fakt talab qilinadi (ko'payish darajasi).

Ikkinchi darajadagi vazifalar: yechim bir nechta pedagogik g'oyalarni, pedagogikaning turli bo'limlaridan olingan bilimlarni, shuningdek shaxsiy tajribani (tushunish darajasi) birlashtirishni talab qiladi. Uchinchi darajadagi vazifalar: yechim vaziyatning pedagogik modelini qurishda, yangi materialni o'rganishda, bitta vaziyatli muammoni hal qilishning bir nechta usullarini izlashda (aks yettirish darajasi) tadqiqot yondashuvini talab qiladi. Vaziyatli

muammoni hal qilish jarayoni har doim talabanning o'quv jarayonidan tashqarida, pedagogik amaliyot maydoniga «chiqishini» o'z ichiga oladi, bu yesa vaziyat vazifasini bo'lajak o'qituvchilarni haqiqiy amaliy faoliyatga tayyorlash vositasiga aylantirishga imkon beradi. Baho berishda o'qituvchi quyidagilarni hisobga oladi – dars mavzusi bo'yicha o'quv materialini bilishning to'liqligi (modul); - materialning mantiqiy taqdimoti; – javobning asosiligi, mustaqil fikrlash darajasi; - nazariy pozitsiyalarni amaliyot bilan, shu jumladan kelajakdagi kasbiy faoliyat bilan bog'lash qobiliyati.

Shunday qilib, o'quv jarayonida vaziyatli vazifalardan foydalanish kelajakdagi o'qituvchilarning kasbiy faoliyati uchun motivatsiyasini rivojlantirishga, faoliyat asosida shaxsan muhim muammolarni hal qilish uchun mavzu bilimlarini yangilashga, o'qituvchi va talabalar o'rtasida hamkorlik muhitini yaratishga imkon beradi. Pedagogika kursi davomida vaziyatli muammolarni hal qilish qobiliyatini pedagogik mutaxassisliklar talabalarining rivojlanishi kelajakdagi o'qituvchilarning malakasini shakllantirish usullaridan biri sifatida qaralishi kerak va o'qituvchi asosiy (maxsus) kompetensiyalarni o'zlashtirish natijasida kasbiy (maxsus) Kompetensiyalarning shakllanish darajasini baholash imkoniyatini beradi. kasbiy faoliyat turlari.

Qozog'iston Respublikasi oliy o'quv yurtlarining ta'limning kredit texnologiyasiga va bakalavr darajasiga o'tishi munosabati bilan ta'limning miqdoriy va sifat mazmunini tubdan qayta ko'rib chiqishga olib keldi. Innovatsion bozor makonida samarali ishlashga qodir bo'lgan yangi yuqori malakali mutaxassislarni tayyorlash Qozog'iston jamiyatida islohotlarni muvaffaqiyatli amalga oshirishning muhim shartiga aylanadi.

Ommaviy ta'lim bilan axborot oqimining doimiy o'sishi, kredit texnologiyasini o'rganayotgan talabalarining auditoriya soatlarining pasayishi, o'qituvchi va talabanning birgalikdagi faoliyati minimal darajaga tushiriladi, shuning uchun talabalarining mustaqil ishlarini tashkil etish vazifasi tobora dolzarb bo'lib bormoqda. Bu mutaxassisni shakllantirishda kognitiv faoliyatning yeng muhim turlaridan biridir. O'z-o'zini tarbiyalash muammosi o'qitish texnologiyasidan qat'iy nazar dolzarbdir.

Kreditni o'rganish texnologiyasi-bu o'z-o'zini tarbiyalash samaradorligi va darajasini oshirishga qaratilgan ta'lim tizimi. Kredit texnologiyasi nuqtai nazaridan majburiy va fakultativ kurslar tizimi qabul qilinadi, ya'ni. «moslashuvchanlik» va standartlar birlashtirilgan va o'qituvchi kognitiv faoliyat jarayonining tashkilotchisi bo'lib, uning muvaffaqiyati ko'p jihatdan mustaqil ishlarni vakolatli rejalashtirish, tashkil etish va baholashga bog'liq.

Ta'lim jarayonida mustaqil ishlarning ikki turi mavjud - auditoriyadan va maktabdan tashqari [5].

Auditoriya intizom bo'yicha mustaqil ishlar o'qituvchining bevosita nazorati ostida va uning topshirig'i bo'yicha auditoriyada amalga oshiriladi.

Ushbu maqolada muhokama qilingan auditoriyadan tashqari mustaqil ishlar talaba tomonidan o'qituvchining topshirig'iga binoan, lekin uning bevosita ishtirokisiz amalga oshiriladi.

Talabalarning auditoriyadan tashqari mustaqil ish turlari mavjud:

- berilgan mavzular bo'yicha insholar tayyorlash va yozish hamda talabaga mavzu tanlash huquqi beriladi;
- muammoli kitoblardan shartlardan foydalangan holda vaziyatli muammolarni mustaqil hal qilish, javob standartlarini taqdim yetgan holda vazifalarni tuzish;
- adabiy manbalarni tanlash va o'rganish, davriy nashrlar bilan ishlash;
- universitet doirasida ham, boshqa oliy o'quv yurtlarida ham ilmiy-amaliy anjumanlarda ishtirok etishga tayyorgarlik;
- alohida mavzularning multimediali taqdimotlarini loyihalash, ma'ruzalarning Slayd jo'rligida;
- diagrammalar, jadvallar, krossvordlar, test topshiriqlari tayyorlash.

Mustaqil ishning alohida o'rni quyidagi sabablar bilan belgilanadi [6].

- har bir talabaning individual xususiyatlari va qobiliyatlaridan maqbul foydalanishga imkon beradi;
- bilimlarni aqidalarga aylantirishga ko'maklashadi;
- aniqlik, tashkilotchilik, tanqidiy va tahliliy tushunishni, mantiqiy fikrlashni rivojlantiradi;
- kasbiy faoliyatga tayyorgarlikni, o'z fikrini, ijodkorligini, individualligini ta'minlaydi.

Talabalarning mustaqil ishining maqsadi fundamental bilimlarni, kasbiy ko'nikma va profildagi faoliyat ko'nikmalarini, ijodiy va ilmiy-tadqiqot faoliyatidagi tajribalarni o'zlashtirishdir. O'quv jarayonida talaba nafaqat o'quv dasturini o'zlashtirishi, balki mustaqil ishlash ko'nikmalarini ham egallashi kerak - u o'z ishini rejalashtirishi va bajarishi kerak.

Talabalarning mustaqil ishi o'quv rejalari va dasturlarini amalga oshirishda auditoriyadan tashqari ishlarning asosiy shakllaridan biri bo'lib, o'qituvchining bevosita rahbarligisiz, lekin uning topshirig'iga binoan va uning nazorati ostida amalga oshiriladigan individual yoki jamoaviy ta'lim faoliyati sifatida tavsiflanadi.

Mustaqil ish mustaqillik, mas'uliyat va tashkilotchilikni rivojlantirishga, ta'lim va kasbiy darajadagi muammolarni hal qilishda ijodiy yondashishga yordam beradi. Talabalarning mustaqil ishi har bir talaba uchun majburiydir va o'quv rejasi bilan belgilanadi. Chaqiriqqa qadar boshlang'ich tayorgarlikni tashkil etish va uni o'qitish ta'limda talabalarning mustaqil o'quv topshiriqlarini rivojlantirishda talabalarning mustaqil ishlarining shakllari va hajmi talabalarning tayyorgarlik darajasini hisobga olgan holda o'quv fanlarining ish dasturlarini ishlab chiqishda fanning mazmuni bilan belgilanadi.

Mustaqil ish o'zining xususiyatlari, turlari, shakllari bo'yicha ko'p o'lovli bo'lishi mumkin, bu haqiqatan ham, faqat ba'zi hollarda u jonli mustaqil, boshqalarida yesa pardali-mustaqil va uni quyidagi belgilar bilan tavsiflaydi [7]:

1) pedagogik maqsad-ta'limiy yoki test; 2) aniq vazifalar-masalani nazariy o'rganish, hodisaning xususiyatlarini kengaytirish, metodikani o'zlashtirish, metodni sinash, diagramma tuzish, grafik tuzish; 3) talaba faoliyatining tabiati:

- reproduktiv, yeslab qolish va tushunishni talab qiladigan-ma'ruza, kitob, kompyuterlarda ma'lumotlarni o'zlashtirish va ko'paytirish;
- ayrim o'zgartirishlar bilan «standart» bo'yicha ishlarni bajarish;
- ilgari o'rganilgan materialni bilishni va ba'zi bog'liqliklarni o'rnatish qobiliyatini talab qiladigan qisman qidiruv ishlari;
- ijodiy ish-vaziyatli masalalar masalasini hal qilish, ishbilarmonlik o'yinining bir turi.

4) mustaqillik darajasi talaba faoliyatining tabiatiga xosdir, reproduktiv ish minimal mustaqillikni, o'rta - rekonstruktiv-o'zgaruvchan, maksimal - ijodiy talab qiladi.

5) shakliga ko'ra-kitob, Referat, ma'ruza, asboblari va jihozlar bilan:

- assimilyatsiya;
- umumlashtirish-chegara nazorati, imtihonga tayyorgarlik ko'rishda amalga oshiriladi;
- namoyish-seminar yoki laboratoriya auditoriyada ishlash yoki javob;
- ilova-nazariy, matematik, uslubiy muammolarni hal qilishda bilimlardan foydalanish-mustaqil ish ularni birlashtirishni o'z ichiga oladi [8].

Talabalarning yangi materialni mustaqil o'rganishini ta'minlaydigan ko'nikmalarni shakllantirish bo'yicha ishlar auditoriyada boshlanishi kerak. Siz guruhni u yoki bu darslik materialini mustaqil o'rganishga taklif qilishingiz mumkin. Bunday ishlarni amalga oshirish uchun, birinchidan, o'qituvchi har bir talabaning bunga tayyor yekanligiga ishonch hosil qilishi, ikkinchidan, talaba bu ishni amalga oshirgandan so'ng aynan nimani bilishi va bajara olishi kerak.

Dastlabki topshiriqlar, og'zaki va yozma mashqlar tizimi orqali o'qituvchi ushbu ishda mustaqillikni ta'minlash uchun zarur bazani tayyorlashi kerak.

Talabalarni yo'naltiradigan va ushbu ishning yakuniy maqsadiga olib keladigan maxsus savol va topshiriqlar oldindan doskaga yozilishi (yoki yekranga proeksiyalanishi) mumkin. Agar darslikda savollar bo'lsa, siz ushbu materialni o'rganish orqali talaba qaysi savollarga javob berishi kerakligini ko'rsatishingiz mumkin. Ish uchun savollar orasida siz darslikda to'g'ridan-to'g'ri javob berilmaganlarni ham taklif qilishingiz mumkin va shuning uchun ba'zi talabalar fikrlari talab qilinadi. Yehtimol, barcha talabalar ularga javob bera olmaydilar. Biroq, yangi materialni o'rganish bo'yicha har bir mustaqil ish, albatta, o'rganilgan narsalarni tushunish bilan yakunlanishi kerak.

Darsda mustaqil o'rganilgan material shu yerda sobit bo'lishi maqsadga muvofiqdir. Bunday holda, faqat alohida talabalar uni uyda takrorlashlari kerak va uy vazifasi bilan ortiqcha yuk bo'lmaydi. Uy vazifasiga qancha vaqt sarflashingiz kerakligi haqidagi savol ko'p jihatdan talabaning darsdagi materialni qanday tushunishiga va uning qanday o'rnatilganligiga bog'liq. Va bu, o'z navbatida, talabalarining mustaqil ishlash qobiliyatlari va o'quv ishlari ko'nikmalarining mavjudligi bilan ta'minlanadi.

Mustaqil ishni tashkil etishda muhim nuqta uslubiy va axborot ta'minotidir, ya'ni, faqat darsliklardan, laboratoriya jihozlaridan olinadigan narsalarni - moddiy-texnik ta'minotni amalga oshirish kerak.

Mustaqil ishlarni tashkil etish uchun quyidagi shartlar zarur [9]:

- talabalarining mustaqil ishlarga tayyorligi;
- zarur o'quv, uslubiy va ma'lumotnoma materiallarining mavjudligi va mavjudligi;
- konsalting yordam.

Mustaqil ishni boshqarish masalasida mustaqil ishning maqsadi aniq shakllantirilishi kerak va biz ishlayotgan kichik kurslarda uni malakaviy xususiyatlar talabalariga yaqinlashtirish mumkin - o'rganish, metodologiyani o'zlashtirish, adabiyotda topish, yeslatma olish, murojaat qilish kerak. Shuni ta'kidlash kerakki, mustaqil ishlarni rejalashtirishda savodxonlik darajasi uni amalga oshirish sifatiga va oxir-oqibat nazorat paytida baholashga bog'liq. Mustaqil ishlarni nazorat qilish nafaqat tekshirish xarakterida, balki tarbiyaviy va tarbiyaviy bo'lishi kerak.

Nazorat shakllari juda xilma-xildir: - notalar sifatini nazorat qilish; - testlar bo'yicha nazorat; - guruhli seminar, munozara.

Biroq, har qanday nazorat quyidagi talablarga rioya qilishi kerak: - belgilangan muddatlarda nazorat qilish; - individuallik; - ob'ektivlik; -

nazoratning chuqurligi va to'liqligi, chunki yuzaki nazorat mustaqil ishning ahamiyatini kamsitadi va natijada talabani noroziligiga sabab bo'ladi; - talabani xatolarning mohiyatini tushunishi va ularni tuzatish zarurligini anglashi.

Shunday qilib, tavsiya yetilgan mustaqil ish usullaridan keng foydalanish, aqliy va amaliy faoliyatni rag'batlantirish, talabani intellektual fazilatlarini rivojlantiradi, kelajakda uning doimiy bilimlarni egallashga bo'lgan intilishini ta'minlaydi. Bu yerda Buyuk usta Leonardo da Vinchining so'zlarini eslash o'rinlidir: «agar hamma narsa oson bo'lib tuyulsa, bu shubhasiz xodimning juda tajribasiz ekanligini va ish uning tushunchasidan tashqarida yekanligini isbotlaydi.»Uni tashkil etishda mustaqil ishning ahamiyatiga qaramay, haddan tashqari narsalarga yo'l qo'ymaslik kerak: mustaqil ishlarga haddan tashqari ishtiyoq susayishi mumkin. O'qituvchi tomonidan materialning taqdimotini bilim, ko'nikma va malakalarni egallash uchun talabalarning mustaqil ishi bilan oqilona birlashtirish kerak. Buning uchun har bir o'qituvchi egallashi lozim bo'lgan yuksak mahorat talab etiladi.

Respublikada milliy ta'lim dasturlarini xalqaro miqyosda tan olish, talabalar va o'qituvchilarning akademik harakatchanligini mustahkamlash, shuningdek, ta'lim sifatini oshirish va oliy va oliy o'quv yurtidan keyingi ta'limning barcha darajalari va bosqichlarining uzluksizligini ta'minlash maqsadida kredit texnologiyasi joriy yetilmoqda.

Lineer bo'lmagan tizimning navlaridan biri bu ta'limning kredit tizimi – bu o'z-o'zini tarbiyalash va bilimlarni individuallashtirish, o'quv jarayonini tartibga solish doirasida o'quv traektoriyasini tanlash va bilim hajmini hisobga olish asosida ijodiy rivojlanish darajasini oshiradigan ta'lim texnologiyasi. kreditlar shakli. Bu o'quv jarayoniga yanada moslashuvchan munosabatda bo'lishga imkon beradi, talaba o'z-o'zini o'rganish uchun ko'proq kurslarni tanlashi mumkin.

Adabiyotlar:

1. Аванесов, в. сек. Теория и методика педагогических измерений: лекции [Электронный ресурс] — Режим доступа: <http://www.studmed.ru/docs/document4772/c>
2. Акулова, А. А. конструирование ситуационных задач для оценки компетентности учащихся: учебно-методическое пособие для педагогов школ.
3. Bloom, B.S., (Ed.). 1956. Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals: Handbook I, cognitive domain. New York: Longman.
4. Касаткина, Н. Ситуационная задача как средство оценивания уровня сформированности профессиональных компетенций будущих педагогов / Н. Сек. Касаткина. - Текст: непосредственный // образование: прошлое, настоящее и будущее : материалы III Междунар. конф. (г Краснодар, Август 2017 г).
5. Краснодар: Новация, 2017. - С. 59-62.

6. Хайруллин Г.Т., Хмель Н.Д. Педагогика. Курс лекций. - Алматы: АГУ им. Абая, 2003. –с. 56.
7. Хайруллин Г.Т., Хмель Н.Д. Педагогика. Курс лекций. - Алматы: АГУ им. Абая, 2003.–С. 75.
8. Сластенин В.А., Исаев И.Ф., Шиянов Е.Н. Педагогика. - М.: Академия, 2004.
9. Мукашева А.К., Мустафина М.Н., Шатанова Р.К. Самостоятельная работа студентов в кредитной системе обучения <https://cyberleninka.ru>.
10. Алексеева Л.П. и др. Обеспечение самостоятельной работы студентов // Специалист. - 2005. - № 6. – С.88.

РЕЗЮМЕ

Chaqiriqqa qadar boshlang'ich tayorgarlikni tashkil etish va uni o'qitish ta'limda talabalarning mustaqil o'quv topshiriqlarini rivojlantirishda kredit-modul' tizimiga o'tishning amaldagi holati va istiqbollari, oliy ta'lim muassasalarini ilg'or jahon tajribalari asosida kredit-modul tizimining tamoyillari, ta'lim oluvchi, ta'lim natijalarini tan olinishi. Ta'lim traektoriyasini mustaqil shakllantirish imkoniyatini yaratilishi va akademik mobillik, baholarning to'planib borilishi, Professor-o'qituvchi, talabalarning chaqiriqqa qadar boshlang'ich tayorgarlikni tashkil etish va uni o'qitish faniga qiziqishi, hamda aniq belgilangan baholash tizimini joriy etilishi maqsadga muvofiq ekanligi asoslab berilgan.

РЕЗЮМЕ

Современное состояние и перспективы перехода на кредитно-модульную систему разработки самостоятельных учебных задач студентов при организации и преподавании допрофессиональной начальной подготовки, кредитно-модульную систему высших учебных заведений на основе передового мирового опыта системы принципы, обучающийся, признание результатов образования. Желательно до созыва создать возможность самостоятельного формирования образовательной траектории и академической мобильности, накопления оценок, заинтересованности преподавателей и студентов в организации и преподавании начальной подготовки, а также введение четко определенных Система оценок вполне оправдана.

SUMMARY

The current state and prospects for the transition to a credit-module system for the development of independent educational tasks for students in organizing and teaching pre-professional initial training, a credit-module system for higher educational institutions based on the best world experience of the system, principles, students, recognition of educational results. It is advisable, before the convocation, to create the opportunity for independent formation of an educational trajectory and academic mobility, accumulation of grades, interest of teachers and students in organizing and teaching initial training, as well as the introduction of a clearly defined grading system is fully justified.